

Психологічні механізми формування неправдивих спогадів (false memories)

ENG: Psychological mechanisms of false memories

Процес запам'ятовування є одним із основних когнітивних функцій індивіда. Основною характеристикою якого є утворення та закріплення тимчасових нервових зв'язків. Спогади є результатом відтворення подій минулого. Процес відтворення не завжди є точним, адже нашої пам'яті властиві помилки. Люди можуть бути впевнені, що їх спогади є точними, але ця впевненість не є гарантією того, що конкретні спогади є правильними.

Неправдиві спогади (false memories) – це спогади, де частина інформації при відтворенні є відмінною щодо реальної. Причин виникнення неправдивих спогадів є декілька. Однією з них є плутанина фрагментів спогадів, що відбувалися в різні проміжки часу, проте зберігаються і відтворюються як ті, що відбувалися одночасно або взагалі у іншому порядку. Неправдиві спогади є дуже яскравими і насиченими емоційним контекстом. Вони є настільки живими, що індивід є надміру впевненим у їх правдивості і практично є неможливим переконати його у протилежному.

Інтерес до вивчення факторів, особливостей та причин виникнення неправдивих спогадів зародився у першій половині XX століття. Психологи вивчили неправдиві спогади в лабораторних ситуаціях, в яких добре керувати подіями. Такі експерименти розкрили багато факторів, які відповідають за створення помилкових спогадів.

Питання неправдивих спогадів зацікавило зарубіжних дослідників більш як пів століття назад. Фрейд розглядав спогади дитинства як джерело інформації про людину і важливим на його думку є інтерпретація цих спогадів людиною. Він інтерпретував амнезію дитинства як доказ витіснення, придушення і говорив, що відновлення цих пригнічених спогадів було важливим в терапії.

В штатах були проведені експерименти на дослідження формування неправдивих спогадів, зокрема дослідники виділяли наступні фактори: неточне сприйняття, висновки під час певної події, автобіографічні спогади і спогади дитинства, уява (про вашингтонський університет і уяву), вплив попереднього досвіду (Бартлет у 1930 році провів експеримент, у якому давав досліджуванам запам'ятовувати міфи або легенди. При відтворенні досліджувані надавали сюжетам типового для їх культури характеру. Попередній досвід впливає на реконструкцію спогадів формуючи неправдиві спогади.), асоціативні зв'язки (У 1964 році дослідники Діс та Андервуд провели експеримент, в якому стимульним матеріалом були слова, що належали до певної категорії, при відтворенні досліджувані, за допомогою своїх асоціацій пригадували слова, яких не було у списку. Тобто, асоціативні зв'язки втручались у їх відтворення.), суб'єктивна інтерпретація подій (Брейсфорт та Йохнон, 1973). Аналіз даних досліджень показує, що при відтворення будь-якої інформації у людини можуть викривлятися її спогади, а нова інформація може стикатися з вже існуючими знаннями чи досвідом, або викривлятися під дією різних факторів. Неправдиві події сприймаються пам'яттю як реальні.

В рамках нашого експериментального дослідження, ми вирішили повторити експеримент Елізабет Лофтус, який був проведений 1970 року. В нашому дослідженні беруть участь дві групи студентів, по 20 чоловік в кожній групі. Досліджуванам демонструється короткометражний фільм, після перегляду вони відповідають на 10 запитань. Двом групам задаються однакові запитання, тільки для першої групи – запитання містять слова з меншим семантичним забарвленням, а для другої – з більшим (наприклад: для першої групи слово «штрихнув», для другої – «проколов», слова мають різні семантичні навантаження). Через тиждень учасникам експерименту пропонується відповісти на деякі запитання стосовно змісту фільму, який вони переглядали. І в даному дослідженні ми перевіряємо вплив суб'єктивної інтерпретації подій та вплив установки на формування неправдивих спогадів. І більш вірогідно, що в другій групі, де слова мали більше семантичне навантаження, в учасників формуватимуться неправдиві спогади.

Література

1. Дуткевич Т.В. Загальна психологія / Т.В.Дуткевич. — Кам'янець-Подільський: Медобори, 2002. — с. 56.
2. Немов Р. С. Психология. 4-е изд. Кн. 1. Общие основы психологии – М.: ВЛАДОС, 2003.
3. False memories of childhood experiences [Ira E. Hyman Jr., Troy H. Husband, F. James Billings]. Western Washington University, — Vol. 9, 1995. — 181-197 p.
4. Imagination Inflation: Imagining a Childhood Event Inflates Confidence that it Occurred [Maryanne Garry, Charles G. Manning, Elizabeth F. Loftus]. University of Washington, — Psychonomic Bulletin & Review №3 (2), 1996. — 208-214 p.
5. Interviewing witnesses: Forced Confabulation and Confirmatory Feedback Increase False Memories [Maria S. Zaragoza, Kristie E. Payment, Jennifer K. Ackil, Sarah B. Drivdahl, and Melissa Beck]. Kent State University and Gustavus Adolphus College, — Vol. 12. Nov.2011. — 473-477 p.
6. Loftus E.F. Creating False Memories / E.F. Loftus. — Scientific American 277, № 3, 1997 . — 70–75 p.
7. Remembering our past: Studies in autobiographical memory / [ed. David S. Rubin]. Cambridge University Press, 1996. — p.460